

НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.І.ЧАЙКОВСЬКОГО
Кафедра історії світової музики

Дисципліна «Історія світової музики»

Розділ «Історія зарубіжної музики: від Античності до XVIII ст.» (I семестр).

Спеціальність: 025«Музичне мистецтво»

Спеціалізація: «Фортепіано»

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Укладач робочої програми –

кандидат мистецтвознавства, професор Сакало О. В.

Залікові вимоги

1. Музичне мистецтво доби Античності.

- Загальні характеристики доби. Часові межі. Особливості економічного, політичного та соціального розвитку та їх вплив на формування мистецької традиції. Панівна концепція світобудови і її відбиття у мистецьких процесах.
- Музика і міф. Роль міфу у античному суспільстві. Панівні аспекти функціонування міфу у суспільстві доби Античності.
- Музичне мистецтво стародавнього і гомерівського періодів. Значення обрядів календарно-землеробського циклу у розвитку музичного мистецтва. Синкретизм стародавнього мистецтва. Початкові процеси жанроутворення. Виникнення та розвиток епосу: причини та наслідки.
- Музичне мистецтво архаїчного і класичного періодів. Значення і функції музики в античних теоріях виховання людини. Лірична поезія як новий рід художньої системи стародавнього мистецтва: наслідки виникнення. Трагедія Есхіла, Софокла, Еврипіда – вершина розвитку музично-драматичного мистецтва.
- Музичне мистецтво стародавнього Риму. Музично-театральне мистецтво стародавнього Риму: Особливості виникнення. Шляхи розвитку. Формування ранньої християнської ритуальності.

2. Музичне мистецтво доби Середньовіччя як етап формування професійної традиції.

- Загальні характеристики доби. Часові межі. Особливості політичного, економічного та соціального розвитку та їх вплив на формування нової мистецької традиції. Панівна світоглядна концепція і її відбиття у мистецьких процесах.
- Музичне мистецтво раннього християнства. Історичні передумови державного та релігійного розколу Римської імперії у IV ст. н. е. Роль візантійської богослужбової традиції у формуванні богослужбової традиції Риму. Визначальні особливості візантійської літургії. Жанри візантійських християнських піснеспівів. Особливості розвитку

християнської храмової ритуальності на території Західного Риму. Реформи Григорія I: характер впровадження та наслідки.

- Музична культура Середньовіччя. Загальні принципи періодизації. Характеристика церковної музики раннього Середньовіччя. Абатство Сен-Марсьяль («Аквітанська школа»): нова практика співу та шляхи її поширення в Західній Європі.
- Церковна музика у період високого Середньовіччя. Готична архітектура і музика. Паризька «школа Нотр-Дам» як «авангардне» явище в літургічній практиці епохи.
- Формування і розвиток світської музичної професійної традиції. Середньовічний ренесанс Карла Великого. Середньовічне світське мистецтво на шляху від епосу до пісні. Рицарська музично-поетична культура. Час і причини виникнення. Естетика. Поетика. Жанри. Відмінності розвитку національних різновидів. Зародження світського музично-театрального мистецтва.
- Роль міста та університету у формуванні музичного простору високого Середньовіччя (творчість вагантів). Куртуазні пісні трубадурів та труверів як виявлення прагнення світської еліти суспільства до створення унікального поетично-музичного виміру. Міська побутова музика Середньовіччя (жонглери, менестрелі).
- Особливості розвитку напрямку *Ars nova* у Франції. Естетичні засади напрямку. Мета і завдання французьких представників *Ars nova* у поезії та музиці. Пасторальна топіка та її значення у формуванні засад ренесансних ідеалів. *Ars nova* – важливий етап опанування гуманістичних цінностей на шляху до Ренесансу

3. Музичне мистецтво доби Ренесансу.

- Загальні характеристики доби. Часові межі для різних регіонів Західної Європи. Особливості політичного, економічного та соціального розвитку країн та їх відбиття у процесах оновлення мистецької професійної традиції. Стара і нова світоглядні концепції – пошуки компромісів у мистецькій практиці.
- Етапи формування школи хорової поліфонії у Нідерландах як відображення нових поглядів соціальної еліти суспільства на сутність людини та принципи її духовного життя.
- Ренесансні явища в італійській музичній культурі XVI ст. Причини затвердження нових функцій музики у європейському суспільстві. Передумови формування жанру опери в Італії.
- Втілення ренесансних ідей у французькій музичній культурі XVI ст.: художні відкриття музичного прочитання поетичного слова. Діяльність представників «Плеяди».

4. Італійська музична культура XVII ст.

- Сутність кардинального повороту в процесі розвитку західноєвропейської музичної культури у XVII ст. Інструментальні жанри у XVII ст.
- Творча фігура К. Монтеверді в історії становлення європейського оперного театру. Основні етапи розвитку італійської опери в XVII ст.

5. Французька музична культура XVII ст.

- Національна специфіка формування французького музичного театру. Культурно-історичні передумови народження французької опери. Значення творчої діяльності Ж. Б. Люлі у процесі «діалогу» італійської та французької музичних культур в кінці XVII ст.
- Французька клавесинна школа XVII – початку XVIII ст.: унікальність художніх та технічних параметрів. Проблеми сучасного прочитання та виконання творів французьких клавесиністів та можливості відкриття нових обріїв у духовному світі людини XXI ст..

Рекомендована література

а) обов'язкова літ ерат ура

1. Жаркова В. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания *Homo Musicus* : монографія в 2 т. Т. 1. Киев: Art Huss, 2018. 344 с.
2. Жаркова В. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания *Homo Musicus* : монографія в 2 т. Т. 2. Киев: Art Huss, 2020. 240 с.

б) основна літ ерат ура:

1. Античная музыкальная эстетика / Предисловие и общая редакция В. П. Шестакова – М. : Гос.муз.издат.,1960. – 303 с.
2. Бояджиев Г. История зарубежного театра : Учебное пособие. Изд. 2-е, перераб. и доп. – Ч. 1. – Театр Западной Европы от античности до Просвещения. – М. : Просвещение, 1981. – 336 с.
3. Грубер, Роман Ильич Всеобщая история музыки : учеб. пособие для музыковедч. отд-ний консерваторий / Р. И. Грубер ; Моск. гос. консерватория им. П. И. Чайковского, Каф. всеобщ. истории музыки. - М. : Музгиз, 1956 - . Ч. 1. - 1956. - 414, [1] с.
4. Епохи історії музики в окремих викладах. Навчальний посібник. Переклад з нім. Ю. Семенов. В 2-х томах. – Одеса, Будівельник, 2004.
5. Іванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери : Західна Європа. XVII – XIX століття. – К. : Заповіт, 1998. – 384 с.

6. Конен. В.Д. Театр и симфония (роль оперы в формировании классической симфонии). – Изд. 2-е. – М. : Музыка, 1974. – 376 с.
7. Ливанова Т.Н. Западно-европейская музыка XVII – XVIII веков в ряду искусств. Исследование. – М. : Музыка, 1977. – 528 с.
8. Ливанова Т.Н. История западноевропейской музыки до 1789 года : Учебник. В 2-х т. – Т. I. – По XVIII век. – М. : Музыка, 1983. – 696 с.
9. Сакало О. До проблеми взаємодії розмовних та музичних театральних жанрів (на прикладі «Венери і Адоніса» Дж. Блоу) // Проблеми загальної і професійної педагогіки : Збірник наукових праць. // Проблеми сучасного мистецтва і культури. – Харків : Книж. видавн. «Каравела», 2000. – С. 70 – 79.
10. Холопова В.Н. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. – Спб. : Лань, 1999. – 496 с.

б) додаткова література:

1. Аникст А. Теория драмы от Аристотеля до Лессинга. – М. : Наука, 1967. – 454 с.
2. Бахтин М. Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. – М. : Худож. лит., 1990. – 544 с.
3. Боннар А. Софокл и Эдип – ответ року // Софокл. Эдип-царь. Эдип в Колоне. Антигона : Трагедии. – [Пер. с фр. О. Волкова]. – СПб. : Азбука-классика, 2006. – С. 226 – 274.
4. Бородавкин С.А. Эволюция оперного оркестра в XVII – XVIII веках : от Я. Пери до В. А. Моцарта. – Одесса : Печатный дом : Друк Південь, 2011. – 539 с.
5. Брянцева В. Жан Филипп Рамо и французский музыкальный театр. – М. : Музыка, 1981. – 303 с.
6. Булычева А. Сады Армиды : Муз. театр фр. барокко. – М. : Аграф, 2004. – 448 с.
7. Герцман Е. Музыка Древней Греции и Рима. – СПб. : Алетейя, 1995. – 334 с.
8. Гинзбург Л.С. Джузеппе Тартини. – М. : Музыка, 1969. – 229 с.
9. Грейвс Р. Мифы Древней Греции. – М. : Прогресс, 1992. – 619 с.
10. Гуревич. А. Категории средневековой культуры. – М. : Искусство, 1984. – 350 с.
11. Евдокимова Ю. Полифония школы Нотр-Дам, конец XII – первая половина XIII века. Мотет XIII века / Ю. Евдокимова // Многоголосие средневековья X – XIV века : История полифонии. – Вып. 1. – Ч. 1. – гл. 2, 3. – М., 1983. – С. 46 – 108.
12. Евдокимова Ю.К. Многоголосие Средневековья. X – XV вв. – М., 1983.
13. Захарова О. Риторика и западно-европейская музыка XVII – первой половины XVIII в. – М., 1983.

14. Иоффе И. Мистерия и опера. Немецкое искусство XVI – XVIII вв. – Л., 1937. – 234 с.
15. Карс А. История оркестровки. – [Пер. с англ.] – М. : Музыка, 1989. – 304 с.
16. Клековкін О.Ю. Сакральний театр : Генеза. Форми. Поетика : Структурно-типологічне дослідження : Монографія. – К. : Київський державний інститут театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого, 2002. – 272 с.
17. Конен В. Перселл и опера. Исследование. – М. : Музыка, 1978. – 262 с.
18. Красовская В. Западноевропейский балетный театр : Очерки истории : От истоков до середины XVIII века. – М. : Искусство, 1979. – 295 с.
19. Крунтяева Т.С. Итальянская комическая опера XVIII века. – М. : Музыка, 1981. – 165 с.
20. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр : история и современность. – М. : Сов. композитор, 1990. – 312 с.
21. Лобанова М. Западноевропейское музыкальное барокко : проблемы эстетики и поэтики. – М. : Музыка, 1994. – 320 с.
22. Маркус С.А. История музыкальной эстетики. – В 2-х т. – т. 1. – М. : Музгиз, 1959. – 316 с.
23. Медушевский В.В. Музыкальное произведение и его культурно-генетическая основа // Музыкальное произведение : сущность, аспекты анализа : сб. ст. / сост. : И.А. Котляревский, Д. Г. Терентьев. – К., 1988. – С. 5 – 18.
24. Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2-х т. – М. : Советская энциклопедия, 1982. – т. 2. – 720 с.
25. Михайлов М.К. Стиль в музыке : исследование. – Л. : Музыка, Ленингр. отд-ние, 1981. – 264 с.
26. Мокульский С. История западноевропейского театра. – Ч. 1. – М. : Худож. литература, 1936. – 544 с.
27. Мугинштейн М. Хроника мировой оперы. 1600 – 1850. – Екатеринбург : У-Фактория, 2005. – 640 с.
28. Музыкальная эстетика Западной Европы XVII – XVIII веков. – [Составление текстов и общая вступительная статья В. П. Шестакова]. – М. : Музыка, 1971. – 688 с.
29. Роллан Ромен Музыкально-историческое наследие / Ромен Роллан – В 8-и вып. – Вып. 1. – М. : Музыка, 1986. – 301 с.
30. Сакало Е. В. Слово как определяющий фактор музыкальной драматургии французской оперы / Елена Сакало // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 27 : Слово, інтонація, музичний твір. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2003. – С. 65–74.
31. Сапонов М.А. Менестрели. Очерки музыкальной культуры Западного Средневековья. – М., 1996.
32. Семікозов А. Опера та інструментальна музика в Італії першої половини XVII століття : розбіжності функціонування та аспекти взаємодії / Анатолій Семікозов // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : наук. журн. / [гол. редактор В. І. Рожок]. – К.,

2012. – № 1 (14). – С. 155 – 163.
- 33.Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. – М. : Музыка, 1973. – 446 с.
- 34.Уестреп Дж. Генри Перселл. – Л. : Музыка, 1980. – 240 с.
- 35.Ферман В.Э. Оперный театр. Статьи и исследования. – М. : Государственное музыкальное издательство, 1961. – 359 с.
- 36.Фрейденберг О. Миф и театр : Лекции по курсу «Теория драмы» для студентов театр. вузов. – М. : ГИТИС, 1988. – 131 с.
- 37.Харнонкурт Н. Музыка як мова звуків. – Суми : Собор, 2002. – 184 с.
- 38.Хейзинга Й. Осень Средневековья. – М. : Айрис-пресс, 2002. – 544 с.
- 39.Холопова В.Н. Музыка как вид искусства. Ч. 2. Содержание музыкального произведения : учеб. пособие для музыковедов консерваторий // Моск. гос. консерватория им. П.И. Чайковского. – М. : Изд-во МГК, 1991. – 122 с.
- 40.Ярхо В. Трагический театр Софокла // Софокл. Драмы. – [Изд. подгот. М. Гаспаров и В. Ярхо]. – М. : Наука, 1990. – С. 467 – 508. – (Серия «Литературные памятники»).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. Конспекти музикознавчих досліджень за темами:

Античная музыкальная эстетика / Предисловие и общая редакция В. П. Шестакова– М. : Гос.муз.издат.,1960. – С.11 –116

Жаркова В. Десять взглядов на историю западноевропейской музыки. Тайны и желания *Ното Musicus* : монография в 2 т. Т. 1. Киев: Art Huss, 2018. – с.9-73, с.75-267, с. 269 – 306

Евдокимова Ю. Полифония школы Нотр-Дам, конец XII – первая половина XIII века. Мотет XIII века / Ю. Евдокимова // Многоголосие средневековья X – XIV века : История полифонии. – Вып. 1. – Ч. 1. – гл. 2, 3. – М., 1983. – С. 46 – 108.

Интернет ресурс, код доступу <http://www.piano.ru/scores/books/istpolif-2b.pdf>
История полифонии в 7-ми выпусках. Вып.2-Б. Музыка эпохи Возрождения./ Т. Дубравская. – М.: Музыка, 1996. – 413

Розділи:

Полифония Дж. да Палестрины – с.214 – 321

Полифония Орландо Лассо с.322- 398

Заключение – с. 399 - 405

2. Тест по темі: «Музичне мистецтво доби Античності»

3. Письмова контрольна за темою: «Музичне мистецтво доби Середньовіччя як етап формування західноєвропейської професійної традиції.»

Роботи оцінюються за 100-бальною шкалою у результаті складається середній бал.

Складовою оцінки є також відповіді на семінарських та практичних заняттях (оцінка за 100-бальною шкалою).

(Теми тестів та рефератів можуть бути змінені залежно від рівню засвоєння матеріалу групою).